

Mezinárodní jednání o ochraně klimatu v Cancúnu, Mexiko
16. Konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu
a 6. Setkání stran Kjótského protokolu
29. listopadu – 10. prosince 2010

PRAKTICKÉ INFORMACE O OBSAHU, ORGANIZACI A PRŮBĚHU KONFERENCE

Vývoj mezinárodních jednání o ochraně klimatu v letech 1992 až 2008

V roce 1992 byla na konferenci v brazilském Rio de Janiero přijata **Rámcová úmluva OSN o změně klimatu** (UNFCCC, dále jen Úmluva). Úmluva neobsahuje žádné konkrétní závazky ke snižování emisí skleníkových plynů, konstatuje jen, že objem emisí je třeba stabilizovat na bezpečné úrovni. Dne 11. prosince 1997 se v posledních minutách třetí konference smluvních stran Úmluvy delegátům podařilo dojednat **Kjótský protokol**, historicky první právně závaznou dohodu, která své signatáře zavazuje v letech 1990 až 2012 snížit exhalace skleníkových plynů v průměru o 5,2 %. Od roku 1995 se každoročně konají **konference smluvních stran Úmluvy**, které kontrolují způsob jejího plnění a ukládají státům další úkoly. Vzhledem k tomu, že některé státy, které podepsaly Úmluvu, se nepřidaly ke Kjótskému protokolu, probíhá jednání po dvou kolejích – jednání stran Úmluvy a jednání stran Kjótského protokolu. Obě tyto „koleje“ by se měly spojit v podobě nové mezinárodní klimatické smlouvy.

Rok 2009 – Kodaňská dohoda

V loňském prosinci se v dánské Kodani konala výroční konference klimatické Úmluvy. Za účasti desítek hlav států, včetně prezidentů většiny největších světových znečišťovatelů, se podařilo dosáhnout sjednání Kodaňské dohody, původně očekávaná nová globální dohoda však nebyla přijata. Kodaňská dohoda je pouze částečným úspěchem, navíc mimo závazný rámec Úmluvy. Do současné doby smlouvu podepsalo 117 zemí světa. Průmyslové země v ní uvedly své cíle při snižování emisí skleníkových plynů do roku 2020. Státy podepsané pod dohodou se dále shodují, že by průměrná globální teplota neměla stoupnout o více než 2 °C. V rámci Kodaňské dohody průmyslové státy přislíbily, že do roku 2012 poskytnou chudým zemím 30 miliard dolarů (tzv. Fast Start Finance - FSF) na adaptační opatření a na rozvoj nízkouhlíkového hospodářství. Tato finanční pomoc se má postupně zvýšit až na 100 miliard dolarů ročně do roku 2020.

Konference v Cancúnu: program a očekávání

Na zasedání se očekává přijetí řady dílčích rozhodnutí k vybraným problémům mezinárodní ochrany klimatu po roce 2012: ochrana pralesů, transfer moderních technologií, financování adaptace na změny klimatu a podpory nízkouhlíkového hospodářství v rozvojových zemích. Jde o důležité kroky, bez nichž by nová globální dohoda nebyla možná. Zároveň má konference stanovit harmonogram dalších jednání pracovních orgánů Úmluvy a Kjótského protokolu. Výsledkem těchto vyjednávání má být vypracování a přijetí nového právně závazného mezinárodního dokumentu v roce 2011. Posledních tří dnů konference v Cancúnu se zúčastní ministři životního prostředí z více než sto zemí světa.

Akreditace novinářů

Dle oficiálních informací vypršel termín akreditace pro novináře dne 2. listopadu 2010 (http://unfccc.int/meetings/cop_16/media/items/5741.php).

Organizace konference

Předběžný program jednání je k dispozici na stránkách Úmluvy:

http://unfccc.int/meetings/cop_16/items/5571.php

Každý den brzy ráno bude na www.unfccc.int zveřejňován podrobný denní program, včetně plánovaných tiskových konferencí. V Cancúnu je o 7 hodin méně oproti středoevropskému času.

Konferenci **povede mexická ministryně zahraničí Patricia Espinosa** s podporou sekretariátu Úmluvy, kterému předsedá generální tajemnice **Christiana Figueres**. Každou smluvní stranu Úmluvy reprezentuje národní delegace, která je svojí vládou pověřena vyjednáváním. Delegaci ČR v Cancúnu povede náměstek ministra životního prostředí Ivo Hlaváč.

V první části konference budou mezi zástupci vlád jednotlivých stran Úmluvy probíhat jednání v pracovních a vyjednávacích skupinách. V druhém týdnu začnou **jednání „na vysoké úrovni“**, kterých se zúčastní ministři životního prostředí.

Dále v rámci konference proběhnou desítky **doprovodných akcí**, které pořádají státy, vědecké i nevládní organizace k různým aspektům globální dohody (odlesňování, konkrétní závazky jednotlivých zemí, problematika mezinárodních emisí z letecké a námořní dopravy). Konferenci doplní **několik desítek výstav a informačních stánků**.

Většina jednání i doprovodných akcí probíhá v angličtině. Hlavní plenární zasedání jsou vedena a tlumočena v angličtině, arabštině, ruštině, španělštině, čínštině a francouzštině.

Organizace vyjednávání

Na základě tradice OSN jsou státy rozděleny do pěti regionálních skupin. V klimatických vyjednáváních však země většinou jednají **ve skupinách**, které jsou tvořeny podle společných zájmů. Tyto skupiny se denně setkávají, koordinují svůj postup a vytvářejí společná stanoviska. V praxi to znamená, že za Evropskou unii formálně hovoří a vyjednává pouze předsednická země (t.č. Belgie). Členské státy EU pak mají prostor pro vytváření společných pozic a strategií na každodenních koordinacích EU.

Vyjednávací uskupení zemí jsou následující:

African Group	Africké země
AOSIS	Aliance malých ostrovních států, má 43 členů, jsou také členy G77.
Environmental Integrity Group	Nová skupina, která zahrnuje Mexiko, Švýcarsko a Jižní Koreu.
EU	European Union, 27 zemí EU, které vede delegace předsedající země (Belgie).
G77 a Čína	Blok rozvojových zemí, který v současnosti má již více než 130 členů.
Least developed countries	Nejméně rozvinuté země - 48 zemí uznaných OSN jako země na nejnižším stupni rozvoje.
OPEC	Sdružení zemí vyvážejících ropu.
Umbrella Group	Neformální, volná koalice rozvinutých zemí, které nejsou členy EU, zahrnující např. Austrálii, Kanadu, Island, Japonsko, Nový Zéland, Norsko, Rusko, Ukrajinu a USA.

Pozice Evropské unie a České republiky

Pozici EU na konferenci v Cancúnu (vyjma částí týkajících se financí) schválila **Rada ministrů životního prostředí v říjnu 2010** (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/envir/117096.pdf).

Schválená pozice EU doporučuje jako východisko pro jednání požadavek snížit do poloviny století globální emise skleníkových plynů o 50 % oproti roku 1990. Průmyslové země by měly své emise zredukovat o 80 až 95 %. Rada potvrdila předchozí rozhodnutí EU zvýšit svůj závazek k omezení emisí k roku 2020 z 20 na 30 % v případě, že se ke srovnatelnému omezení zaváží i další rozvinuté státy. EU také potvrzuje své závazky, ke kterým se přihlásila podepsáním Kodaňské dohody.

Pozice ČR byla schválena Vládou ČR a je v souladu s pozicí Evropské unie.

Pozice nevládních organizací

Konference se účastní také zástupci nevládních, především ekologických, organizací z celého světa. Největší mezinárodní sítě sdružující organizace zabývající se ochranou klimatu, včetně důsledků změny klimatu pro rozvojové země, je **Climate Action Network International** (CAN-I).

Stručné požadavky českých ekologických nevládních organizací na delegaci ČR jsou shrnuty zde: <http://www.zmenaklimatu.cz/aktuality/cancun.html>

Na 4. prosince se připravují celosvětové **happeningy a demonstrace** v rámci mezinárodního Dne akcí pro klima. Více informací na <http://www.globalclimatecampaign.org/>.

Kontakt na zástupce českých nevládních organizací

České nevládní organizace zabývající se změnou klimatu jsou sdružené v Klimatické koalici. V Cancúnu je bude osobně reprezentovat Petr Patočka z Pražského institutu pro globální politiku Glopolis.

Petr Patočka, Glopolis

patocka@glopolis.org, mob: +420 773 687 862 (časový posun -7 hodin)

Jiří Jeřábek, Klimatická koalice

jiiri.jerabek@ecn.cz, mob: +420 775 692 169

Zdroje informací

Hostitelská země Mexiko připravila ke konferenci internetový portál: <http://cc2010.mx/en/>

Stránky Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu: <http://unfccc.int/>

Kjótský protokol v českém znění: <http://www.chmi.cz/cc/kyoto.html>

Stránky Mezivládního panelu pro klimatické změny (IPCC): <http://www.ipcc.ch/>

České shrnutí 4. hodnotící zprávy IPCC: http://www.mzp.cz/cz/ipcc_ctvrta_hodnotici_zprava

Stránky s aktuálními informacemi v češtině: <http://www.zmenaklimatu.cz>

Seznam užitečných zkratk

AAU	jednotky přiděleného množství, obchodovatelné emisní kredity pro mezinárodní obchodování
AR4	4. hodnotící zpráva IPCC
AWG KP	ad hoc pracovní skupina pro další závazky v rámci Kjótského protokolu
AWG LCA	ad hoc pracovní skupina pro dlouhodobou spolupráci v rámci Úmluvy
CAN-I	mezinárodní síť nevládních organizací zabývajících se ochranou klimatu
CCS	technologie zachytávání a ukládání oxidu uhličitého
CDM	mechanismus čistého rozvoje (projekty na snižování emisí v rozvojových zemích)
CER	certifikované snížení emisí (obchodovatelné emisní kredity získané z projektů CDM)
CMP	Konference smluvních stran Kjótského protokolu
COP	Konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu
ERU	emisní redukční jednotky (obchodovatelné emisní kredity získané z projektů JI)
EU ETS	obchodování s povolenkami na emise v rámci EU
FSF	„rychlé peníze“, které mají být chudým zemím poskytnuty do roku 2012
GEF	Světový program ochrany životního prostředí
GFCM	globální lesní uhlíkový mechanismus
GHG(s)	skleníkový plyn (plyny)
IET	mezinárodní emisní obchodování
IPCC	Mezivládní panel pro změny klimatu
JI	projekty společné implementace (projekty na snižování emisí v průmyslových zemích)
LDCs	nejméně rozvinuté země
LULUCF	využití krajiny, změny ve využití krajiny a lesnictví
MOP	Setkání stran Kjótského protokolu
MRV	monitorování, reportování a ověřování (požadavky na kvalitu dat o dosaženém snížení emisí)
NAMAs	vhodné způsoby snižování emisí v rozvojových zemích
NAPA	národní adaptační programy
REDD	snižování emisí z odlesňování v rozvojových zemích
RES	obnovitelné zdroje energie
SBI	Podpůrný orgán Úmluvy pro implementaci
SBSTA	Podpůrný orgán Úmluvy pro vědecké a technologické otázky
SIDS	malé ostrovní rozvojové státy
UNFCCC	Rámcová úmluva OSN o změně klimatu